

LÉPCSŐHÁZ, 1936

Olaj, vászon, 114x70 cm

Jelezve jobbra lent: Szőnyi I 1936

Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft

Starting price: 30 000 EUR

KIÁLLÍTVA:

- Szőnyi István festőművész gyűjteményes kiállítása.
Fränkel Szalon, 1936. február 225. katalógus: 10.
- Szőnyi István emlékkiállítása.
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1963.
katalógus: 49.

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:

- A KUT kiállítása. Nemzeti Szalon,
Budapest, 1936. február 23. – március 8.
katalógus: 117.

AUKCIONÁLVA ÉS REPRODUKÁLVA:

- BÁV. 52. aukció, 225. tétel
- Blitz Galéria 13. árverés, 59. tétel

SZÓNYI István: Esernyők, 1939. magántulajdon

Ottohans BEIER: A kilátás, 1930 körül,
Städtische Galerie in Lenbachhaus, München

KÉTLAKISÁG: BUDAPEST ÉS ZEBEGÉNY

Szőnyi István művészetét alapvetően befolyásolta Bartók Melindával kötött 1924-es házassága. Ekkor költözött családjával Zebegénybe, Bartókék nyaralójába. A környék festői hangulata lenyűgözte Szőnyit, akinek a Dunakanyar és a falusi életforma vált legfőbb festői témájává. A család a vidéki életformát azonban az 1930-as évek elején kénytelen volt feladni, hisz Zsuzsanna lányuk Budapesten kezdte meg iskolai tanulmányait. Ettől kezdve kétlaki életet folytattak: évközben a Baross utcai lakásukban, nyaranta pedig Zebegényben tartózkodtak. Ennek ellenére a festő fő témája továbbra is a Dunakanyar maradt. A nyaranta készített vázlatok, akvarellek és rajzok egész évben a

nyersanyagot szolgáltatották festészete számára. A lüktető nagyvárosi életforma a legritkább esetben keltette fel Szőnyi érdeklődését, csupán néhány alkotását ihlette a fővárosi környezet.

URBÁNUSKÉPEK

Szőnyi kevés számú urbánus alkotása közül két festmény emelkedik ki kvalitásával. Az egyik az 1939-ben született *Esernyők*, mely egykor a Fruchter-gyűjtemény kiemelkedő darabja volt, a másik pedig az itt bemutatott *Lépcsőház*. Feltűnő, hogy e képekben mennyire erősen van jelen a hétköznapi prózaisága. (Ennek talán az is az oka lehet, hogy Szőnyi az *Esernyők* című képét Escher Károly azonos

című fotográfiájának felhasználásával készítette, s az sem elképzelhetetlen, hogy a *Lépcsőház* esetében is létezhetett ilyen előkép.) A zebegényi művekre jellemző időtlenségnek itt nyomát sem találjuk, mindkét mű a pillanatnyiség és a mozgás alapélményére épül. Ennek megfelelően a képek kompozíciója is jóval „feszesebb”, ami a kortársak közül leginkább Derkovits képszerkesztésével mutat erős rokonságot. Míg az *Esernyők*-nél a rálátásból eredő erős rövidülés teszi mozgalmassá a festményt, addig a most vizsgált képnél a lépcsőház konstrukciójának függőleges hangsúlyozottsága teremt dinamikus hatást a kompozícióban. A merész szerkesztési megoldás ugyanakkor elbeszélő jelleget kölcsönöz az alkotásnak, amely hangulatát tekintve leginkább a Neue Sachlichkeit irányzatán belül talál magának társakat.

A budapesti tematika inkább kitérésnek, a festő által Zebegényben meglett téma és adekvát forma ellenpontjaként értelmezendő. A nagyváros „idegen” közegében Szőnyi kilép a megszokott kerékvágásból, hogyha csak időlegesen is de felszabadultan, kötöttségek nélkül, festői eszköztárát új csatarendbe állítsa. A *Lépcsőház* és az *Esernyők* inkább tekinthetők spontán alkotásoknak, melyeket éppen ezért a szokottnál is erősebb frissesség és szellemesség jellemez. A megszokásból való kilépés példája, amely jól láthatóan felszabadítólag hatott Szőnyi fantáziájára és festői technikájára egyaránt. Olyannyira jól sikerült, friss szemléletű alkotások ezek, hogy nemcsak az életmű, de egyben a korszak festészetének is legjelentősebb darabjai közé tartoznak.

Kaszás Gábor

SZŐNYI István: Az Erzsébet-híd, 1933. magántulajdon

SZŐNYI István: Ajtóban, 1931. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

ESCHER Károly: Havaseső, 1928

